Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Enhver Sit

Ugeblad
for
Politik og Kristendom.

Redigeret af Henning Jensen og Kristensen-Randers.

№ 28. | Torsdag den 11. Juli 1889. | 4. Aarg.

Indhold: I den tørre Tid. — Der røres op. — Det kinesiske Samfund. — By og Land. — Om Menighedspleje. — To Paraleller. — Under Hylden. — Meddelelse. — Ukdomne Bøger. — Bekjendtgørelser

I den tørre Tid.

Ligesom Bønderne sukke efter Regn, saaledes sukke Bladskriverne efter Stof til at fylde Bladene med. Kun hist og her trækker en Tordenbyge op og udgyder sit Indhold over en begrænset Del af Landet, medens Resten ligger hen, gispende af Tørke og Varme.

Hr. Berg og hans Venner spiller i denne Sommer Tordenbygens Rolle. Men det er alligevel ikke som i gamle Dage. Naar Hr. Berg i gamle Dage var vred, da rystede det hele Demokrati, thi Demokratiet og Hr. Berg, de var baade efter hans egen og Befolkningens Mening ét og det samme. Hr. Berg fastholder denne Mening endnu, men Befolkningen har forandret sin. Afguderiet med Hr. Berg har begyndt at tabe sig stærkt, skjøndt det endnu holder sig i enkelte afsides Egne, hvor gammel Overtro altid sidder længst fast.

Det vilde i Virkeligheden ogsaa have været et overordentlig sørgeligt Tegn, hvis Befolkningen endnu saa hen til Hr. Berg med den Tillid som i gamle Dage, ikke alene fordi han i en ikke ringe Grad har Skylden for, at vi ere komne ind i det nuværende politiske Uføre ved at ville plukke Parlamentarismens Pære, før den var moden, men ogsaa fordi den Maade, hvorpaa han behandler sine Partifæller, er saa hensynsløs som vel muligt. Han paakalder en af de sletteste Følelser hos Folket, nemlig Mistænksomheden, hans hele Færd, baade naar han taler og naar han skriver, er en sammenhængende Bagtalelse og Mistænkeliggjørelse af det Parti, hvoraf han selv er Medlem. Overfor en saadan Opførsel har man egentlig kun ét Vaaben, nemlig Tavshed, og det bliver ogsaa mere og mere almindeligt at anvende dette over for Hr. Bergs Beskyldninger. Der er Ting, som hæderlige Folk ikke kan gjendrive uden at anklage sig selv. — For Øjeblikket staar Tordenbygen over Odsherred, hvor Hr. Berg har faaet Hr. Korsgaard opstillet som Kandidat ved de kommende Valg. Vi unde Hr. Berg og Hr. Korsgaard hinanden, men unde unægtelig ikke Hr. Korsgaard Odsherred. Kampens Udfald synes noget tvivlsomt. Hr. N. J. Larsen har det — paa ingen Maade behagelige — Hværv at skulle følge i Hr. Korsgaards Kjølvand og udslette Sporene af hans Virksomhed.

Men med Undtagelse af disse bergske Forsøg paa at lede Folket ind i en umulig og halsbrækkende Politik, forholder Demokratiet sig Landet over forholdsvis roligt. Dette er et Vidnesbyrd om, at Befolkningen har slaaet sig til Ro ved Folkethingets Politik. Det er ingen Rabalderpolitik, og den er derfor ikke særlig skikket til at sætte Folks Følelser og Lidenskaber i Bevægelse. Det er ikke en Angrebspolitik, men en Forsvarspolitik. Demokratiets Angrebspolitik er slaaet tilbage, — det vilde være dumt at benægte det. Derfor har vi saa at sige, trukket os ind i vor befæstede Lejr, vi vil nu kun forsvare Folkethingets Ret til at faa sin lovlige Indflydelse paa Lovgivningen igjen. Den Stilling er stærk, fordi ethvert fornuftigt Menneske baade i Højre og Venstre kan indse, at mindre kan vi ikke forlange, og den kan holdes saa længe det skal være, fordi den er uangribelig for Modstanderne. Naar vi ikke i mindste Maade gaar de andre Lovgivningsfaktorers Ret for nær, saa bliver det mere og mere vanskeligt for Reaktionen at angribe vor Stilling. Og naar den ikke desto mindre fortsætter med sin lovstridige Politik, saa maa den stadig i højere Grad gjøre Regning paa sine Tilhængeres Fanatisme, Dumhed eller Uvidenhed. Men den

gjør ganske sikkert i dette Tilfælde heller ikke Regning uden Vært.

Stemningen paa de ret talrige Møder, Højre holder i Sommer, synes nemlig at være lige saa højt oppe som nogensinde. Hr. Matzen og Hr. Jagd kappes om at bruge de voldsomste Udtryk mod Folkethinget, og til de mere besindige Røster indenfor Højre mærker man intet. Om dette nu kun maa opfattes som et Forsøg paa at give sine Tilhængere en sidste Opstrammer før Valgene, for saa atter, naar disse ere overstaaede, at stemme Instrumenterne nogle Toner ned, eller om man forbereder sig til et nyt Angreb, for endnu yderligere at indskrænke den Smule Frihed, vi har, — det vil Tiden vise.

Men baade fra Højre og den bergske Side synes det at trække op til bestandig stærkere Torden, saa den tørre Tid kan være forbi inden man venter det.

Der røres op.

Stadig knager det i de gamle Samfund. Men saa længe det knager, holder det nok, siger Spidsborgeren. Arbejderspørgsmaal, Menneskers Lidelser, er i Almindelighed ikke noget, som optager hans Tanker. Hvis han i det hele giver sig af med at tænke, saa er det kun paa Russerkejseren og Boulanger, Tyskerkejseren og Bismarck, Spørgsmaal som dem, om en russisk Prins skal til Verdensudstilling i Paris, og om de nede ved det tyske Hof skal have røde eller sorte Bukser, samt om disse unævnelige Klædningsstykker skal slippe ved Knæerne eller de skal naa helt ned til Hælene. Det er disse vigtige Spørgsmaal, som hans Aviser bringer ham Meddelelser om ved alenlange Telegrammer fra „vor specielle Korrespondent“. Og at Spidsborgeren skulde naa videre end til den Spidsborgeravis, der netop er afpasset efter hans Tankegang eller rettere hans Mangel paa Tankegang, det var ikke at forlange. — Smaating som *Knagen* hører man ikke efter, men naar der en Gang imellem høres et *Brag* fra Arbejdernes Lejr, saa maa Aviserne for en Gang Skyld lade sig tilsende nogle Telegrammer om „Arbejderuroligheder“ samt bringe nogle „Ledere“ om Aarsagen til Braget. Den kapitalistiske Spidsborger, der lever af sine Arbejderes Sved, vil næppe tro sine egne Øjne, naar hans kjære Avis en skjønne Dag saaledes sætter Arbejderne foran de af ham saa højt beundrede Hoffer i Berlin og St. Petersborg. Han snakker i nogle Dage om dette mærkelige Tilfælde. Saa er det glemt. Men hvis det laa for ham at tænke, saa omvendte han sig og blev et bedre Menneske, han gav Arbejderen, hvad Arbejderens er og beholdt kun selv et Udbytte, der svarede til hans Arbejde, han gik ind paa en grundig Ændring af det bestaaende Samfund, saaledes, at enhver kunde faa Udbyttet af sit eget Arbejde, — det vilde bringe ham til at tænke med Alvor paa sine Børn og Børnebørn, naar han saa, hvorledes alle Samfundsstøtter svajer som Siv for Vinden, naar Arbejderne for Alvor rører paa sig. Selv Tidens største Magt, Jærnriget Tyskland med dets jærnhaarde Kantsler, maa trods „Jærn- og Blod“-Politiken trække det korteste Straa. Bismarck er mægtig — om Hverdagen Tidens mægtigste Mand. Men de organiserede Arbejdere er mægtigere. Det er Tidens største Magt. Fremtidens Herskere, hvis Lige næppe før er set under Solen.

Den store Strike i Tysklands Kulgruber giver os et Indtryk af denne vældige, voksende Magt. I det vestlige Tyskland — Westphalen — nedlagde 100,000 Kularbejdere Arbejdet. Grunden var naturligvis som sædvanlig for lang Arbejdstid og for lille Løn. Arbejdstiden var hidtil 8 à 9 Timer daglig eller rettere saadan skulde den være, — i Virkeligheden blev den meget længere. Grubeejerne trak det ud paa mange Maader, bl. A. naar Arbejderne skulde hejses op og ned af Gruberne, og de forlangte tidt Overarbejde. Daglønnen var Kr. 1,96, men Arbejdet blev tidt kasseret, saa Lønnen blev mindre.

Ganske vist er det kun to Tredjedel eller halv saa stor Arbejdstid og betydelig større Løn end de fleste danske Landarbejdere har. Men disse bør ikke blive misundelige paa deres tyske Brødre, der maa arbejde langt nede i Jorden, i usund Luft, ved kunstigt Lys og under stadig Fare for voldsomme Sprængninger — Eksplosioner — eller Sammenstyrtninger, der i et Nu bringer Døden eller gjør dem til Krøblinge for Livstid. Da Arbejdet i sig selv er meget strængt — ofte maa det udføres i et trangt og uhyggeligt Rum, hvor Arbejderen maa ligge ned saa lang han er under Udførelsen — undgaar Arbejderen ikke sin Skjæbne, om han end kan slippe heldig fra de mange voldsomme „Ulykkestilfælde“. Han er i alle Tilfælde sikker paa at blive ødelagt af den daarlige Luft og de usunde Arbejdsforhold. Hans Kraft nedbrydes i 30 Aars Alderen eller, naar det kommer højt, ved det 40de Aar. Ved denne Tid eller tidligere bliver et meget stort Tal af Kularbejderne Dødens Bytte.

Arbejdernes Fordring om en 8 Timers Normalarbejdsdag, saaledes at Overarbejdet og Smøleriet med Op- og Nedhejsninger afskaffes, maa under de Forhold være en meget billig Fordring, som Staten af Hensyn til Borgernes Sundhed for længe siden burde have paabudt. En Lønforhøjelse af 18 Øre daglig, altsaa en Dagløn af Kr. 2,14, kan sikkert heller ikke kaldes urimeligt Vederlag for et saa sundhedsfarligt og tilmed meget strængt Arbejde.

I det vesttyske Kuldistrik findes 159 Gruber med omtrent 112,000 Arbejdere. Naar de 100,000 havde nedlagt Virksomheden, kunde den tilbageværende Del af denne selvfølgelig kun blive ganske ubetydelig. De mange Jærnbaner, Fabriker osv., som fik deres Brændselsmateriale fra Westphalen, kom derfor snart til at lide af Kulmangel. Flere Jærnbanetog maatte indstilles. Man ymtede om, at den franske Udstilling vilde komme til at mangle Kul. Selv Kanonkongen Krupp i Essen truedes med mangelfuld Forsyning af de „sorte Diamanter“, — men han er

saa stor og saa udspekuleret en Kapitalist, at han kunde sikre sig i Tide — Kanoner og Kanonkongens Interesser er naturligvis helligere end levende Menneskers Sundhed! — Da saa mange Forretninger manglede Kul, blev der ogsaa flere ledige Arbejdere, dertil kom, at der samtidig begyndte en Strike blandt Kularbejderne i Østtyskland. Ialt gik henved 300,000 Arbejdere ledige i Anledning af Striken. En Hær paa 300,000 voksne Mænd — foruden „Kvinder og Børn", — det er ikke just nogen Klat. Den kan vel ikke fylde saa meget som Bismarcks 3 Millioner, men . . . den har Snebboldens Egenskab.

Maaske Bismarck har set det. Han begyndte med at sende Militær mod de Strikende, som han og andre Statsmænd stadig har for Skik at give Arbejderne Kugler for Brød. En Løjtnant gik i sin Iver saa vidt, at han lod affyre en Salve mod nogle Rejsende, der kom ud af et Jærnbanetog, — han troede, at det var de Strikende, men dræbte en Del af de intet anende Rejsende, og kom saaledes til at rette Bager for Smed. — Forøvrigt var det jo lige uretfærdigt, enten han skød paa de *Rejsende* eller de *Strikende*. — Store Flokke af Politi og Militær blev sendt til Westphalen paa Arbejdsherrernes Raab om Hjælp. Staten mente som Grubeejerne, at det var „ulovligt", naar Arbejderne havde nedlagt Arbejdet. Det er aldrig ulovligt, naar Arbejdsherrerne af Hensyn til de lave Kulpriser trykker Lønnen ned, men naar Arbejderen nu, efter at Kulpriserne i det sidste Aar er steget betydeligt, vil hæve Lønnen i Forhold dertil, ja, saa er det *Oprør* mod Samfundsordenen, den samme Samfundsorden, i hvis Økonomi det hedder, at Lønnen altid stiger i Forhold til Priserne. Men Magtmidlernes Anvendelse blev snart indstillet, og Regjeringen gav sig til at mægle Fred imellem Arbejderne og Grubeejerne. Indenrigsministeren blev sendt til Westphalen, og om selve den evigglade og allestedsnærværende unge Kejser blev det fortalt, at han interesserede sig levende for de westphalske Forholds mindelige Ordning. Arbejderne var da ogsaa saa rolige og besindige, at Magt ikke vel lod sig anvende. De var endogsaa saa kloge at begynde Møderne med Leveraab for Kejseren og at sende et Udvalg til Berlin, for at forklare Majestæten, hvordan Sagerne stod. I sit Svar erklærede Kejseren, at han havde „*Sympathi*" for Arbejderne, men den havde været større, om de havde sendt en lovformelig Opsigelse til Grubeejerne — saa betids, at disse kunde have skaffet sig andre Arbejdere, inden Striken begyndte. Saa snedigt vil Kejseren formodentlig bære sig ad, naar han skal erklære Frankrig eller Rusland Krig. „Sympathien" var ogsaa betinget af, at Arbejderne ikke var Socialister, hvis de var det, saa var de „Rigsfjender" (Landsforrædere), og dem er det Kejserens Pligt at udrydde af Jordens eller i det mindste af Tysklands Overflade. — Da Grubeejerne kort efter ogsaa sendte et Udvalg til Kejseren, erklærede han, at han havde revset Arbejderne, men forøvrigt saa han helst, at de gik hen og forligtes de Skabhalse. — Det var Grubeejernes Pligt at være gode ved Arbejderne, — en Moralprædiken, som er let holdt og mindre værd end ingenting, naar den ikke efterfølges af Lovbestemmelser eller bestemte Krav. Han bød ikke Grubeejerne nogen Tale, svarende til den, at Arbejderpartiet var „rigsfjendsk". Det er da ikke vanskeligt at se, paa hvis Side de Styrendes „Sympathi" er. — Da Arbejderne fulgte Kejserens Raad og sluttede Forlig med Grubeejerne, brød disse naturligvis deres Ord. Normalarbejdstiden, som Arbejderne satte mest Pris paa, blev ikke overholdt. Følgelig blev Arbejdet atter nedlagt og Førerne manede til Udholdenhed. Men saa blev disse Førere pludselig fængslede og Arbejderne helt eller halvt tvungne til at gjenoptage Arbejdet. Til Arbejdsgiverne havde Regjeringen ikke saa meget som et ondt Ord, skjøndt det var dem, der havde brudt deres Ord. „Sympathien" er her efter klar nok.

Men det kan være værd at mærke sig, at der fra Regjeringens Side anvendes to Slags Midler. Først Magt, dernæst Mildhed, blandet med Trusler, og endelig atter Magt. Muligvis er man bleven bange for den Snebold, og har derfor forsøgt Mildhed. Den offentlige Mening kunde blive for stærk, saa Arbejderne alligevel sejrede i Kampen, trods al Magtanvendelse. Eller maaske det snarere har været en Slags Snedighed, der har bragt Regjeringen til at indse, at Socialdemokraterne vilde vinde, baade naar Regjeringen led Nederlag og naar den sejrede i en slig Kamp mod den offentlige Mening, hvorimod Regjeringen muligt (?) kunde vinde nogle Arbejdere ved pæne Talemaader. Og da Arbejderne ikke i et og alt faldt til Føje paa Kejserens Ord, faldt man ud af Rollen og vendte tilbage til den raa Magt. — Hvorom alting er, paa disse to Maader, ved Magt og ved foregiven Arbejdervenlighed vil Magthaverne i den kommende Tid modarbejde Arbejderbevægelsen.

Foruden Regjeringens „Klogskab" bør man ved denne Sag mærke sig følgende Hovedpunkter. Arbejdernes Organisation er saa stærk, at ingen af de mange Tusinde Arbejdere lader sig forlede til Voldsomheder, skjønt der fra Arbejdsherrernes Side gjøres mange Forsøg paa Ophidselser. — Den offentlige Mening ud over Tyskland og den hele dannede Verden, er formedelst Organisationens Fasthed aldeles paa Arbejdernes Side. — Kun paa et Punkt er den offentlige Mening ikke med. Det hed ved Strikens Begyndelse, at Arbejderne stod i Forbindelse med Kaldsfæller i Belgien og England. Det skulde være en international og en socialistisk Bevægelse. Og dette meddelte næsten alle Blade som noget forskrækkeligt, — de dækkede over det eller udtalte deres dydige Forargelse, alt efter deres politiske Trosbekjendelse. Og selv liberale Blade baade hjemme og ude har taget Kejserens Bemærkning om de socialistiske „Rigsfjender" med stor Sindsro, skjøndt denne Bemærkning kun vilde have sit Sidestykke, hvis f. Eks. en dansk Konge vilde sige til Bønderne her, at han havde stor Sympathi for dem i Anledning af de „daarlige Tider", men de skulde lade være at slutte sig til Venstre — deres eget Parti — for ellers maatte han betragte

dem som Landsforrædere. — Men hvorfor skulde det være mere forbryderisk, naar Bevægelsen var socialistisk, end naar den var udgaaet fra Jødeforfølgeren, Hofpræsten Stöcker, og hvorfor maa Arbejderne ikke lige saa vel optræde i Fællesskab med deres udenlandske Brødre, som Arbejdsherrerne, Kapitalisterne i alle Lande stadig gjennem Banker, Aktieselskaber osv. har Forbindelser med hinanden, naar de udbytter de arbejdende Mennesker? Er det sidste rigtigt, maa det første vel da ogsaa kunne lade sig høre. Her er derfor to Huller i den offentlige Mening, som det er Arbejdernes Sag at faa udfyldt.

Grundtonen ved dette Røre er den taktfaste Lyd af en opmarscherende Hær, — man hører den komme nærmere og nærmere, læggende Tomme for Tomme under sin Magt. — Hvo, som har Øren at høre med, han hører — og spørger sig selv, om han vil skylles bort af Strømmen eller han vil være med til at lede den?

J. P. Sundbo.

Det kinesiske Samfund.

I

Mere end et halvt Dusin forskjellige Civilisationer har allerede havt hjemme paa Jorden i Tidernes Løb; men af disse findes endnu kun to eller tre tilbage i fuld Livskraft. De assyriske, ægyptiske, græske og romerske Civilisationer ere forlængst døde. De kinesiske, arabisk-tyrkiske, hinduiske og europæiske leve endnu. — En Civilisation kan nemlig standses i sin Udvikling af en fremmed Civilisation, og dø.

Den europæiske Civilisation er endnu saa ung, saa den har sandsynligvis en lang Levetid for sig endnu. Men der er for Øjeblikket saamange Brydninger i den, saa meget Gjæringstof ophobet, som tyder paa, at der forestaar Omdannelser i den. Det har derfor sin Interesse at sammenligne den med andre, særligt med dem, som endnu besidde Livskraft. Men af fremmede Civilisationer er den arabisk-tyrkiske og den hinduiske standsede i deres Udvikling af den europæiske, om de end ikke ere døde. Den eneste livskraftige Civilisation, der derfor egner sig til Sammenligning med vor, er den kinesiske. Den er sandsynligvis 5000 Aar gammel, den er uberørt af alle andre Civilisationer og har derfor kunnet udvikle sig ganske selvstændigt, og den staar endnu i sin fulde Livskraft.

En Franskmand, Eug. Simon, som i 10 Aar har været fransk Konsul i Kina, og gjennemrejst det uhyre Rige paa kryds og tværs, har skrevet en lille Bog om det kinesiske Samfund. Forfatteren har selv set alt hvad han skildrer, han har omgaaedes kinesiske Bønder, og han har forstaaet at bruge sine Øjne. „Nyt svensk Tidsskrift“ gjengiver det væsentligste af hans Bog, og det er efter dette Tidsskrift vi giver følgende Meddelelser.

Kejserdømmet Kina har c. 537 Millioner Mennesker. Hvert tredie Menneske paa Jorden er altsaa en Kineser. I det egentlige Kina bor paa et Areal der kun er 6—7 Gange større end Frankrigs, 400 Milioner Mennesker. Europa der er 30 Gange større end Frankrig har kun 280 Milioner. Der er Provinser i Kina af Frankrigs Størrelse, som har 3—4 Mennesker paa hver Tønde Land, og der er Strækninger af Belgiens Størrelse med gjennemsnitlig 7—8 Mennesker paa hver Tønde Land. Til Sammenligning kan anføres, at det opmaalte Areal her i Danmark udgjør c. 7 Millioner Tdr. Land. Hvis Danmark altsaa var saa tæt befolket som store Strækninger af Kina, skulde der her bo c. 56 Millioner Mennesker. Og saa bor her kun 2 Millioner.

Med vore Befolkningsforhold for Øje, ere vi straks tilbøjelige til at antage, at Befolkningen i disse Egne af Kina maa være uhyre fattig. Men dette er paa ingen Maade Tilfældet. Den er meget rigere end Befolkningen i Europa. Dette beror paa Jordbrugets høje Udviklingstrin. Man høster 24—28,000 Pund Ris paa en Td. Land. Som Følge deraf har Jorden er Værdi af ca. 20,000 Kroner pr. Tønde Land. Kineserne vedblive imidlertid at forøge sig, som om der ingen Grænse var for hvad Jorden kunde frembringe. Paa flere hundrede Miles Udstrækning staar der Huse saa tæt som i Udkanten af de store Byer i Europa, og fordum øde Bjærgkjæder, ere nu bedækkede med Agre og Haver. Man kan nemlig nok maale Størrelsen af et Stykke Jord, men man kan ikke maale dets Frugtbarhed, — naar der bare er driftige Mennesker til at gøde, vande og dyrke det. Vi lade vort Affald, — det kostbareste af alle Gødningsstoffer, — gaa tilspilde. Men Kineserne anse det som en hellig Pligt at gjengive Jorden alt, hvad de har laant af den, lige til det mindste Støvgran. Kineserne tror, at jo tættere Befolkningen er, desto større er Velstanden. Kineserne betale kun en Skat som hviler paa Jorden, og denne Skat beregnes ikke efter Jordens Frugtbarhed, men den er fastsat en Gang for alle af hver Tønde Land. Arbejdet paa Jorden, Opfindelser og Forbedringer, ere saaledes fuldstændig frie for Skat. *) — Hvert Individ i Kina betaler kun c. 2,15 Øre i Skat. I Frankrig betaler hvert Individ gjennemsnitlig ca. 33 Kr. i Skat. Og Grunden hertil er ikke den at der ingen offentlige Arbejder udføres. Vore Jernbaneanlæg ere ubetydelige i Sammenligning med Kinesernes Kanal- og Vandingsanlæg. Men Kina har *en meget billig Regering, ingen Statsgjæld og en ubetydelig Hær.* I de *fattigere* Distrikter af Kina kan en Familie, som ejer ca. 6 Tønder Land, aarlig opspare ca. 1200 Kr. og en Familie med ca. 2 Tønder Land kan opspare c. 250 Kr. aarligt. Og dog behøve de slet ikke at spare. De har rigelig, god og afvexlende Føde. Deres Plantefød er af første Beskaffenhed, og deres Kjødmad bestaar hovedsagelig af Fugle, Faar, Svin, Kani-

*) Man vil heraf se, at Henry Georges Theori er gjennemført i Kina.

Red.

ner og lignende mindre Dyr. De anse det nemlig for at være daarlig Husholdning med Jorden at opføde stort Slagtekvæg.

I Europa tror man i Reglen, at Kina er det mest despotisk regerede Land af alle. Men faktisk er det, at for 500 Millioner Mennesker er der kun 25 – 30,000 Embedsmænd, og en Hær paa 100,000 Mand. I Provinsen Vaud i Schweiz, som sikkert er det mest demokratiske Samfund i Europa, er der 2000 Embedsmænd til 200,000 Mennesker. I Virkeligheden har Kineserne fuldstændig kommunal Selvstyre, saa Regeringen har næsten ingen Anledning til at blande sig i deres Sager. Hos Kinesernes Religionsstifter, Konfusius, læser man: Monarken er kun Folkets Fulmægtig d. v. s. Skriver eller Forvalter. Opstaar der en Fyrste, der handler mod Folkets Vel, skal man betragte ham som en offentlig Ulykke, og skjøndt han har Magten skal man fordrive ham.“ — Men Kineserne har ikke blot en efter vore Begreber udstrakt politisk Frihed, han har ogsaa uindskrænket Samvittigheds-, Religions-, Forsamlings- og Pressefrihed. — Simon iagttog 1863, da Europæerne havde plyndret Sommerpaladset i Peking og brændt det store Bibliothek, at der i Provinsen Se-tchun blev opslaaet yderst voldsomme Plakater, rettede mod Kejseren og Regeringen. Embedsmændene lod disse Plakater nedtage, — men det faldt aldrig nogen ind at efterspore Forfatterne. Man kan stundom i de for os besynderlige Instruktioner, som Kejserne, Vicekongerne eller Guvernørerne udstede til Folket, læse en Sætning som denne: Afhold jer fra Religionen. — Deraf slutter saa Europæerne, at Kineserne ingen Religion har, hvilket dog er en Fejltagelse. Ligeledes Skolen er fri og overladt til det private eller rettere kommunale Initiativ. Enhver har Lov til at oprette en Skole, og enhver har Ret til at besøge den eller til at lade være. Og alligevel findes der næppe en Kineser, som ikke kan skrive, læse, regne og tegne. Der findes intet Sted i Verden, hvor der er en saadan Mængde store og smaa Foreninger for alt muligt, som i Kina. I alle Nærings- og Handelsgrene hersker der fuldstændig Frihed. Kineserne har desuden en Frihed, som forekommer os højst mærkværdig. De har nemlig Selvjurisdiktion. Dette skal siden blive nærmere omtalt. De er i det hele komne saalangt i Civilisation, saa de kan undvære en særskilt Advokat- og Præstestand, ligesom ogsaa en særlig Embedsklasse, Lærerklasse, Militærstand. Efter en Udvikling, som meget ligner vor egen, er de naaet saavidt, saa hver moden Borger udøver disse Samfundsarbejder for sig selv og for sin Kommune.

Uden almindelig Flid, Retfærdighed og Orden er et Jordbrug, der drives med den Kraft som det kinesiske, en Umulighed. Derfor er disse Dyder gaaet over i Kinesernes Blod. „Arbejd og saa, — den som saar med moralsk Renhed fuldbyrder Loven“. Dette er Grundsætningen i det kinesiske Samfund. God Tro til hinanden, Kredit paa moralsk istedetfor paa juridisk Garanti er et Vidnesbyrd om en Retsfølelse og Orden, der er mere udviklet end hos os. De kinesiske Banker udlaane ofte to Gange saameget, som de har faaet Sikkerhed for, og daglig dannes der, — uden nogensomhelst Garanti, — smaa Banker, som mod en ubetydelig Rente forstrækker sine Medlemmer med Midler, enten det nu er en Student, som behøver Penge for at fortsætte sine Studier, eller det er en Bonde, som ønsker et Laan for at kunne kjøbe en Trækstud, eller en Handlende, som vil aabne en Forretning eller maaske en Husmoder, som i Øjeblikket savner Midler til at kunne udstyre sin Datter.

Man hører meget om, at Kineserne myrder deres Børn. Men dette er fuldstændig urigtigt. I hvert Fald myrdes der færre Børn i Kina end i England eller Frankrig, hvor der efter statistiske Oplysninger er mindst 1000 kjendte Barnemord om Aaret. Men de fattige har for Skik at udsætte deres Børn for at de kunne blive optagne af et af de talrige Barmhjærtighedsselskaber. Herfra hidrører denne Fabel om Barnemord.

By og Land.

Efter H. George.

Man har sammenlignet London med en stor Byld, der voxede op i Englands Ansigt; og der er Sandhed i den Sammenligning. Er der noget, der viser Usundheden i de nuværende sociale Forhold, saa er det det, at Befolkningen trækker sammen til store Stæder. — I Ny-Yorks Slagterier dræbes hver Uge 12,000 Kreaturer, foruden at der ugentlig kommer 2,100 slagtede Oxekroppe fra Chicago. Tænk hvormange Næringsstoffer, som burde komme Jorden tilgode, der nu bortskylles gjennem Kloakerne i de store Byer. Følgen heraf er, at Jorden bliver udpint og stadig mere mister sin Evne til at kunne føde det forøgede Folketal.

Men de store Byers uheldige Indflydelse er ogsaa kjendelig paa andre Omraader. Deres talløse Beboere ere ganske skilte fra Naturens oplivende Indflydelse. Største Delen af Befolkningen sætter aldrig sin Fod paa den moderlige Jord, plukker aldrig en vild Blomst, hører aldrig Bækkens Brusen, eller den Susen, som gaar gjennem Skovens Trær. De ser aldrig en bølgende Kornmark. De mange Naturlyd drukner i Gadens Støj, Udsigten tages bort af de høje Huse. Sol og Maane gaa op og ned, og Stjærnerne gaa deres højtidelige Gang paa Himmelhvælvingen. Men disse fængslede Skarer se dem kun, som fra Bunden af en dyb Brønd. Den hvide Sne falder om Vinteren, men bliver straks til et snavset Ælte paa Stenbroen, og naar Sommersolen synker, udstraaler der en Hede fra de høje Mure, værre end ved Middagstid. — Det er ikke for ingenting, at Øvrigheden i Filadelfia har sat Navn paa hvert Træ paa de aabne Pladser; thi hvor skulde ellers Børnene, som vokser op i disse Byer, kunne kjende det ene

Træ fra det andet, hvor skulde de endog kunne skjelne Græs fra Kløver.

Livet i de store Byer er ikke naturligt for Menneskene. De bliver værre der baade legemligt, aandeligt og moralsk. Og derved bliver Livet paa Landet ogsaa unaturligt. Thi naar Folk i Byerne bo for tæt paa hinanden, saa bo de paa Landet for langt fra hinanden. Naturens Storhed og Skjønhed blegner for Mennesket, naar det ikke træffer andre Mennesker, dets Bekvemmeligheder bliver faa og smaa, dets ædlere Kræfter udmattes. -- Hvor øde er ikke den ensomt boende Jordbrugers Liv, hvor sløvende gaar ikke Tiden med Søvn og Arbejde? Og hans Hustrus Liv er end mere sløvende, uden Adspredelse og Opmuntring. Det bestandige Slid og Slæb gjør hende gammel, naar hun skulde staa i sin Blomstring. — Ligesom Byerne vokse og trænge Menneskene sammen paa en usund Maade, til de ere pakkede sammen som Sild i en Tønde, den ene Familie over den anden, saadan spredes Menneskene paa Landet altfor langt fra hinanden. Det gamle selskabelige Liv i Smaabyer og Kjøbstæder forsvinder allevegne. I England, Skotland og Irland bliver Befolkningen stadig tyndere i Landdistrikterne, tættere i Byerne. Kjører man paa en af Irlands Veje, kan Kusken, hvis han er en gammel Mand, pege paa den ene Plads efter den anden, hvor der i hans Barndom laa folkerige Byer, som om Sommeraftenerne gjenlød af Børnenes Latter og Ungdommens Leg, men som nu ere ganske øde, og som det eneste Tegn paa menneskelig Virksomhed kan de pege paa en elendig Hyrdes usle Hytte. — I Skotland, hvor i Byer som Glasgow Menneskene ere saa sammenpakkede, at to Trediedele af Familierne kun har ét Værelse, og hvor man, naar man en Lørdagnat gaar igjennem Gaderne, møder Mennesker som kunne have Grund til at misunde de Vilde, — der findes store Strækninger, som fordum var tæt bebyggede, men nu ere overladte til Faar, Agerhøns og Hjorte. Der er Dale, hvor der fordum boede Tusinder af stridbare Mænd, men hvor man nu kun træffer nogle enkelte Skovfogedhuse. — Og paa samme Maade gaar det i England. To Trediedelen af Befolkningen er sammenhobet i de store Byer. De smaa Byer er borte; Engen, hvor Majstangen stod, og hvor Pilen fra Flitsbuen fløj i Skivens Centrum, er lagt under Ploug, eller den er omringet af en Godsejers Mure. Men hist og her knejser, som Mindesmærker over en gammel Tro og over en gammel Befolkning, store Kirker eller Ruiner af Kirker, som nu aldrig kan fyldes. Thi Menigheden er flyttet til Byen.

Denne Sammenhobning af Befolkningen i Byerne maa nødvendigvis føre til en Katastofe. For 100 Aar siden var der i Ny-York ca. 25,000 Mennesker. Nu er der mer end 2 Millioner. Den samme Forøgelse i 100 Aar til vilde give en Befolkning paa 160 Millioner. En saadan By er umulig. Men at vore Børn kan faa Byer at se med 10 à 20 Millioner Mennesker er ikke umuligt.

Denne unaturlige Sammenhobning svarer til den unaturlige Ejendomsfordeling, som giver det ene Menneske 100 Millioner og gjør andre til Tiggere. Og begge Dele hidrøre fra, at de sociale Forhold ikke ere tillæmpede efter de nye industrielle Kræfter. De materiellle Fremskridt har nødvendiggjort en ny social Ordning. Men den tør eller vil man ikke indlade sig paa.

Blev den fælles Ret til Jord anerkjendt vilde den tætte Befolkning i Byerne og den tynde Befolkning paa Landet ophøre. Naar ingen kunde drage personlig Fordel af, at Jorden steg i Værdi, naar ingen behøvede at frygte for, at hans Børn skulde udelukkes fra deres naturlige Ret, saa vilde ingen bryde sig om mere Jord end han med Fordel kunde dyrke. Udvandreren vilde ikke behøve at drage over udyrkede Jorder, som han ikke kunde faa, fordi de er kjøbte, men henligger i Forventning om, at de skal stige i Pris.

Benyttelsen af Maskiner vilde ikke ophøre. Hvor et stort Landbrug var heldigt i økonomisk Henseende vilde det finde Sted. Men naar Arbejdspriserne var høje og Formuen mere ligelig fordelt, vilde det store Landbrug ikke komme til at tilhøre en Enkeltmand, men flere, som slog sig sammen. — Man vilde ikke mere lægge sig efter Rovdrift, men sørge for at give Jorden tilbage hvad den ydede. Den tættere Befolkning paa Landet vilde muliggjøre alle Slags Besparelser, og Landlivet vilde faa Del i alle de Bekvemmeligheder og Adspredelser, som nu er forbeholdt de begunstigede Klasser i Byerne. Rimeligvis vilde Landlivet vende tilbage til sin oprindelige Form, i en By, omgivet af dyrkede Marker med fælles Græsmark og fælles Skov.

At de Masser, som nu henvisne i Byernes store Kaserner, som avle Sygdom og Død, Last og Forbrydelse, kunde faa, hver Familie sin Bolig, omgiven af en Have; at Landarbejderne kunde faa sit rigelige Udkomme med en 3 Timers Arbejde om Dagen, at hans Hus kunde blive forsynet med alle Bekvemmeligheder, der nu anses som Luksus, at hans Familie kunde have Adgang til Bogsamlinger og Forelæsninger, at de skulde kunne besøge Theater og Koncert, og en Gang imellem gjøre en Lysttur til Europa eller Amerika, at kort sagt ikke en af Tusinde, men *enhver* Mand og Kvinde med sædvanlig Begavelse, skulde kunne nyde alt det, hvormed en stigende Civilisation kan højne og udvide Menneskelivet, — alt dette synes under de bestaaende Forhold at være den vildeste Drøm. — Og dog gjør de Kræfter, som allerede nu staar til Menneskets Raadighed, alt dette let og udførligt.

Om Menighedspleje.

Under Indsamling af Stof til Indledningsforedragene om Menighedspleje paa det kirkelige Møde i Aarhus har det vist sig, at der er langt flere Steder end man skulde have ventet, hvor der endogsaa i længere Tid har været arbejdet i den kristelige Fattig-

plejes Tjeneste i dette Ords rette Betydning, selv om dette Arbejde maaske ikke selv vilde benævne sig paa denne Maade, lige som der mangfoldige Steder kan spores en Trang hos Menigheden til at tage denne Gjærning op. Der kan derfor ikke være nogen Tvivl om, at denne Sag vilde have arbejdet sig frem, selv om Lægmandsadressen om Menighedsplejen ikke havde været, og det har heller ikke været Tanken med denne Adresse, at den skulde være mere end en Opmuntring til den formentlig almindelige Trang, som rører sig hos Menigheden i Danmark.

Et Vidnesbyrd om den Interesse, der næres for denne Sag, fik man ogsaa under Kirkemødet i Aarhus, og de Indvendinger, der fremkom, var næppe saa meget rettede mod Sagen selv, som de var et Udtryk for Ønsket om, at Sagen kun maatte blive sat i Gang paa sand aandelig Maade, efter modent Overlæg og alvorlig Forberedelse i Bøn til Herren, og dette vil forhaabentlig ogsaa blive Virkningen af Diskussionen.

Naar vi, som de oprindelige Indbydere til Lægmandsadressen, føler Trang til endnu en Gang at komme tilbage dertil, saa er det fordi enkelte Ytringer, som er faldne, tyder paa, at der et og andet Sted er fremkommet Betænkeligheder paa Grund af en Misforstaaelse af de Ønsker, Lægmandsadressen udtaler, og som Biskoppernes Hyrdebrev er et Udtryk for. Skjønt det aldrig har været Meningen, at den kristelige Fattigpleje skulde indføres over alt, uden Hensyn til de for Haanden værende Kræfter, synes Enkelte at føle Adressen og Hyrdebrevet som et Tryk, der er lagt paa dem for at fremkalde Indførelsen af Menighedsplejen, selv hvor Forholdene ikke er modne dertil. At en saadan forhastet Indførelse af den kristelige Fattigpleje i Løbet af nogle faa Aar ikke vilde tjene til Udbredelse af Guds Rige, men snarere skade Sagen, er en Selvfølge, hvorfor vi beder om endelig ikke at tage fat paa den, hvor de nødvendige Betingelser ikke er til Stede. Hermed hænger det sammen, at der af og til synes at være opstaaet Misforstaaelser med Hensyn til de Indberetningers Natur, som Biskopperne har ønsket. Selvfølgelig kommer det ikke an paa at skabe et paa officielle Indberetninger, trykte Bidragslister o. s. v. bygget Foreningsvæsen med detaillerede udarbejdede Love og Generalforsamlinger, men tvertimod paa en Virksomhed, udført i al Stilhed med kristelig Ydmyghed og Tro; men Ønsket om en Indberetning kan efter vor Mening heller ikke opfattes som et Krav paa saadanne officielle Beretninger, men kun som en venlig Anmodning om fortrolige Meddelelser, ligesom vi i hele Biskoppernes Henvendelse læse en broderlig Opfordring til at overveje Sagen og til at meddele til Vejledning og Oplysning, hvorledes Forholdene ere i det paagjældende Sogn, hvilke Opgaver der kunde være at løse, og hvilke Vanskeligheder deres Gjennemførelse vilde støde paa.

I Juli 1889.

C. Lüttichau. Th. Plum. H. Westergaard.

To Paraleller.

I.

Edderkoppen sidder skjult og tier,
Fanger Fluer i sit fine Garn –
Fluen, som til Fryd kun Livet vier,
Lig et andet flygtigt Glædesbarn.

Edderkoppen frem af Skjulet farer,
Griber Byttet i de stærke Kløer;
Kampen — vild og hæftig — kort kun varer,
Spindet zitrer. — Alt er Ro som før.

Fluens Kaar os Mennesker blev givet;
Rænkespindet se som den vi ej,
Hvor det spindes paa vor Vej i Livet.

Gud alene ser, naar Du og jeg
Sætter Foden i den skjulte Snare.
Han os lede, vore Liv bevare!

II.

Under Havets Vove, blank og blaa',
Ligger Perlen skjult for Solens Øje;
Perlefiskeren dog kan den naa',
Henter den fra Dybet op med Møje.

Livet vover han, hvor Mørkets Arm
Klamrer sig omkring forborgne Skatte;
Aandedrættet standser i hans Barm. —
Perlen kan det aldrig, aldrig fatte! —

Perlefiskeren paa Verdens Hav,
Som for Dig har trodset Død og Grav, —
Har han Dig som Perle kjendt og fundet?

Nævnte han Dig ved et udvalgt Navn?
Vristed han Dig ud af Dybets Favn?
Eller er Du end af Mørket bundet? —

Chr. Hansen.

Under Hylden.

Du gjønne Hyld, min Barndomsven,
Du Grændsevagt paa Gjærdeskjællet!
Dér staar Du ung og skjøn igjen,
Som blev Du ej af Tiden ældet;
Med Kronen bred, med Blomsterhav,
Som kaster Solens Ild tilbage;
Med friske Skud om Stammen lav,
Med Duften fra de sorgfri Dage.

Din hule Gren mit Vaaben var
Den Tid, jeg kun om Sejre drømte;
Din Drue bedsk var Honning klar
Mod Kalken, som jeg siden tømte.
Du Hyrdens grønne Arsenal,

Som Roden dybt i Gjærdet gjemmer,
Du Vidne til min første Kval
Og til den sidste jeg fornemmer.

Ved Dig vi sad, — Du ved jo nok,
Du strøde Blomster over tvende —
Kun Dig og saa — en bleget Lok
Er Minderne, jeg har om *hende.*
Nu Læben paa min Relikvi,
Mit Hoved lagt til Hvil mod Stammen,
Mit Øje vendt mod Skyen fri,
Et Suk — — og vi er evig sammen.

Chr. Bildsø.

Meddelelse.

H. Gregersens Skole paa Ørstedsvej 67 har udsendt sit aarlige Program. Det fremgaar heraf, at Skolen tæller 141 Elever, der undervises af 16 Lærere. At Skolen med stor Dygtighed røgter sin Gjerning fremgik af Examensudfaldet sidste Sommer. Af de 7 som indstillede sig til Præliminærexamen fik nemlig 4 Udmærkelse og de 3 øvrige manglede kun nogle Points i samme Resultat.

Skolen lægger særlig Vind paa Sløjd og Gymnastik og har bragt betydelige Offre for at gjennemføre disse Undervisningsfag saa fyldigt som muligt. Der er saaledes indrettet en ny stor Gymnastiksal, der tilfredsstiller alle Tidens Fordringer. Gymnastiken, der ledes af den bekjendte Gymnastiklærer Cand. polyt. Rasmussen, drives efter det Lingske System. — Selve Skolelokalerne ere i den senere Tid ogsaa betydeligt udvidede og tilfredsstille alle Nutidens Krav.

Udkomne Bøger.

Anna Karénin af Leo Tolstoj 1—4 Hefte. Lehmann & Stage.

Harald Høffding: Formel Logik. P. G. Philipsen.

Pontus Wikners, Vittra Skrifter. Udgiven af Karl Warburg. Stockholm. Lamms Forlag.

Spørgsmaal af Emil Svensén. I Kvinnofrågan.

Moodys Prædikener. Oversat af R. Bech. Roms Forlag.

Darwinisme og Kristendom. Tre Prædikener af engelske Biskopper. A. F. Høst.

Studentersamfundets Smaaskrifter, Nr. 84—85. Om bajersk Øl og Brændevin. Af C. A. Blume og Marcus Rubin.

Ch. Letourneau: Moralens Udviklingshistorie. Schubothes Forlag.

Grove Rasmussen: Oldkirkens Sindbilledsprog. Roms Forlag.

Kvinden og Samfundet. Juni 1889. Indhold: Robinson: Til sjuttioåringen Magdalena Thorsen. Anna Wad: Elisabeth Barrett Browning. Aasta Hansten: Sandheden sejrer. Sofie Holten: Kunstnerindens Arbejder paa Foraarsudstillingen 1889. — Franske Kvindesagsmøder. — Fra udenbys Venner. — Dansk Kvindesamfunds Virksomhed. Styrelsesmødet, Kongressen i Paris, Fripladser, Kvindelige Haandværkere, Fra Ind- og Udland. Kvindesagen i Dagbladene. Nordisk Vennemøde om Kvindesagen og Fredssagen.

Tilskueren: Juni-Juli 1889. Indhold: Schandorph: Theaterindtryk. — Breve fra Trolddoms Forfatter, Etatsraad V. Jacobsen. — Gert Landemann: Foraar. P. Eberlin: Den første og den sidste Expedition paa Grønlands Indlandsis. — Herman Bang: Adelaide Ristori. Kaptajn Westrup: Preussiske Forhold og preussisk Krigshistorie. — J. Rump: Kjøbenhavns nye Byggelov. — Th. Graae: Uwe Jens Lornsen. — Vald. Vedel: Gjellerups Minna.

Kjøbenhavns Højskole.

Skolen overtages til Efteraaret af undertegnede cand. theol. Axel Plenge i Forening med den hidtilværende Forstander. Samtidig **udvides** Skolens Virksomhed ved Oprettelsen af et **10** Maaneders Kursus fra **1ste September** til 1ste Juli foruden det hidtilværende **5** Maaneders fra **1ste November** til 1ste April.

Det mindre Kursus vil væsentlig blive ledet efter samme Plan som hidtil her ved Skolen. Haandværkere vil faa Undervisning i Fagtegning af Jesper Jensen Korsholm.

Det større Kursus vil blive ledet saaledes, at de 10 Maaneders Arbejde baade kommer til at udgjøre **en afsluttet Helhed for sig,** alene med Almendannelse for Øje, og tillige første Del af en fortsat Undervisning med særlig **Uddannelse til Lærergærning** for Øje, saa vel i Børneskolens som i Højskolens Tjeneste. Et saadan Fortsættelseskursus vil blive paabegyndt til næste Aar, og de, der ønsker det, vil paa dette tillige blive forberedt til Skolelærerexamen.

Foruden Undervisning i de almindelige Skolefag vil der blive daglige Foredrag og Samtaler over Bibel- og Kirkehistorie, almindelig Historie, Literaturhistorie, Nationaløkonomi, og Retslære,

Betaling for Undervisning er 15 Kr. om Maaneden for det større Kursus, 12 Kr. for det mindre. Kost og Bolig kan faas paa Skolen hos medundertegnede Axel Plenge.

Et mindre Antal Kvinder kan deltage i det større Kursus og faa særskilt Bolig i en af Forstandernes Hjem.

Elever kan søge Understøttelse hos Amtsraadene, i Kjøbenhavn hos Magistraten.

Indmældelser modtages af undertegnede Forstandere, der meddeler alle nærmere Oplysninger.

Axel Plenge, F. Falkenstjerne,
Chr. Winthersvej 15. Kjøbenhavn V.

Fra d. 22. Juli er min Adresse: **Nylandsvej 8, 2** (ligeved Frederiksberg Station). En Lærer kan faa Kost og Bolig hos os i Ferien.

J. P. Sundbo.

Kvindelig Mejerielev søges.

Straks eller til 1. August kan en flink Pige af Bondestanden faa Plads paa et Fællesmejeri paa Sjælland. Billet mrkt. „Post restante A. Kr." sendes til Vallø Station.

Særslev Højskole

ved Jullerup St.

Skolen aabnes for Karle den 3. Novbr. Foruden de almindelige Højskolefag gives der Undervisning i Bygningstegning.

Indmeldelser modtages af Højskolelærer M. Madsen, Særslev, samt af Skolens tilkommende Forstander, Seminarielærer

Hans Kristensen,
p. t. Gjedved pr. Horsens.

Ansvarhavende Redaktør: **Henning Jensen.**
Trykt hos Rasmussen & Olsen. — Kbhvn